

Informaatiotutkimuksen päivät 2014
6. - 7. marraskuuta, Oulun yliopisto, Oulu

ABSTRAKTI

Terttu Kortelainen & Anni-Siiri Länsman

YLE Sápmi radiouutisten verkkosivullaan ja Facebookissa saama huomio

Terttu Kortelainen, Humanistinen tiedekunta / Informaatiotutkimus, Oulun yliopisto, terttu.kortelainen@oulu.fi

Anni-Siiri Länsman, Giellagas-instituutti, Oulun yliopisto, anni-siiri.lansman@oulu.fi

Tutkimuksessa tarkastellaan saamelaisen YLE Sápmi radion verkkosivullaan julkaisemien uutisten saamaa huomiota verkkosivuillaan ja Facebookissa: paljonko uutiset saavat osakseen yleisön huomiota, millaisiin uutisiin se kohdistuu ja minkä sisältöistä huomio on. Uutisten saama huomio kertoo yleisön kiinnostuksen kohteista ja sävystä.

Omistautuminen jollekin asialle tai henkilölle ja tähän käytetty aika ilmaisevat huomiota, jota itsessään on vaikea täsmällisesti mitata (Simon 2011, 41). Nettiympäristössä sitä kuvaavat yhdessä luodut sisällöt (Chatfield 2013), digitaaliset jalanjäljet kuten vierailut verkkosivulla, ”tykkääminen”, kommentointi, uudelleentwiittaus, viestin jakaminen edelleen tai sivuston seuraaminen (Meyer 2006; Kortelainen & Katvala 2012). Huomiota on verrattu rahaan (Simon 1971), maahan (Ott 2011), kultaan ja öljyyn (Chatfield 2013), koska kaikki nämä ovat niukkoja tuotteita, joiden määrä ei kasva ja joihin kaikkiin kohdistuu kysyntää. Vaikka informaation määrä tai huomioon kohdistuva kysyntä kasvaisi, itse huomion määrä ei vastaavasti lisäänty. Jos jokin viestintäväline saa huomiota osakseen, jokin toinen vastaavasti jää vähemmälle. (Goldhaber 1997; Davenport & Beck 2001.) Verkkosivujen ja -palvelujen saamaan huomioon vaikuttavat mm. sisällön relevanssi, välittääkö sivusto omistajuuden tai yhteenkuulumisen tunnetta esimerkiksi yhteisen sisällön luomisen kautta. Myös käytön ja lukemisen helppous, sisällön realistisuus, auktoritatiivisuus ja elämänläheisyys sekä helppous vaikuttavat sivuston saamaan huomioon. (Davenport & Beck 2001.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan YLE Sápmi radiokanavan uutisia ja niiden saamaa huomiota kahdella tutkimusjaksolla, loka-marraskuussa 2013 ja huhti-toukokuussa 2014. Uutiset jaettiin sisällön suhteen viiteen aihealueeseen, poliittisiin, taloudellisiin, kulttuuriaiheisiin, ympäristöaiheisiin ja muihin. Verkkosivulla julkaistuista uutisista tutkittiin, paljonko niitä kommentoitiin YLE Sápmi verkkosivulla tai Facebook-sivulla tai jaettiin eteenpäin, tai paljonko niihin kohdistui ”tykkäämistä” twiitteja. Samalla tutkittiin, annettiin kommentteja nimellä vai nimettömästi ja poikkesivatko nämä sisällöiltään toisistaan. Tästä huomiodatasta tutkittiin määrällisesti huomion määrää ja jakaumaa eri uutiskategorioille ja laadullisesti sen sisältöä.

Tutkimusaineistossa oli 473 uutista, joista 24 % sai osakseen huomiota: yhteensä 272 kommenttia YLE Sápmi radion verkkosivulla ja 2616 tykkäämistä saman radioaseman Facebook-sivulla. Huomion kohteet ja sisältö radion verkkosivulla poikkesi selvästi

Facebook-sivulla jaetusta huomiosta. Eniten kommentteja saivat uutiset statuksettomia saamelaisia koskeneesta väitöskirjasta, alkuperäiskansoja koskevasta ILO:n sopimuksesta ja Saamelaisparlamenttia koskevasta lakiuudistuksesta. Näistä uutisista alkaneet keskustelut päättyivät kaikki lopulta samaan aiheeseen, saamelaismääritelmään, jota koskeva keskustelu on ollut käynnissä vuosikymmeniä (Lehtola 2004; Pääkkönen 2008; Nyysönen 2011). Verkkosivulla kommentointi tapahtuu Yleisradion käytännön mukaisesti nimettömästi ja oli ajoittain hyvin kriittistä. Tämä sisältö puuttui kokonaan YLE Sápmi radion Facebook-sivulta. Siellä eniten ”tykkäämisiä” saivat saamelaisen musiikkikilpailun voittaja, saamenkielisiä TV-uutisia koskeva uutinen sekä saamelaisen huippuartistin konsertti. Facebookin käytännön mukaisesti kommentit ja muu huomio annettiin omalla nimellä. Se kohdistui etupäässä Suomen saamelaisalueen kulttuuri-aiheisiin. Aivan tutkimusjakson lopussa ilmestyivät ensimmäiset twiitit, jotka kohdistuivat samantapaisiin aiheisiin kuin huomio Facebookissa.

YLE Sápmi verkkosivujen uutisista huomiota saivat osakseen Suomen saamelaisalueeseen liittyvät poliittiset ja kulttuuri-aiheet. Muille alueille liittyvät poliittiset tai kulttuuriuutiset sekä taas talous- ja ympäristöaiheet jäivät käytännössä huomiotta. Tutkimus kuvaa uutisia seuraavien kiinnostuksen kohteita. Verrattuna käyntimäärien tutkimiseen verkkosivujen ja Facebookin huomiodata kertovat myös huomion sisällöstä ja sävystä. Tutkimus lisää ymmärrystä huomiotalouden teorian soveltamisesta ja huomiodatan käytöstä kuulijatutkimuksessa sosiaalisen median avulla.

Lähteet

Chatfield, Tom (2013) The attention economy. Aeon Magazine October, 2013.

<http://aeon.co/magazine/world-views/does-each-click-of-attention-cost-a-bit-of-ourselves/>.

Davenport, Thomas H. & Beck, John C. (2001) The Attention Economy. Understanding the New Currency of Business. Boston, MA: Harvard Business School Press.

Goldhaber, Michael H. (1997) The attention economy and the net. First Monday 2 (4).

Kortelainen, Terttu & Katvala, Mari (2012) “Everything is plentiful – Except attention”. Attention data of scientific journals on social web tools. Journal of Informetrics 6: 661-668.

Lehtola, Veli-Pekka (2004) The Sami People. Traditions in transition. University of Alaska Press.

Meyer, J. (2006) What is attention data? Using Attention. Blog, August 19, 2006.

<http://www.usingattention.com/2006/08/19/what-is-attention-data/> . Used June 25th, 2014.

Nyysönen, Jukka (2011) Principles and Practice in Finnish national policies towards the Sámi people. In: First World, First Nations: Internal Colonialism and Indigenous Self-determination in Northern Europe and Australia. Ed by Günter Minnerup, Pia Solberg. Sussex Academic Press. p. 80-96.

Ott, Adrian C. (2011) The invisible hand of time: How attention scarcity creates innovation opportunity. Ivey Business Journal March/April 2011.

<http://iveybusinessjournal.com/topics/innovation/the-invisible-hand-of-time-how-attention-scarcity-creates-innovation-opportunity#.U6q2Mdd2Jns> .

Pääkkönen, Erkki (2008) Saamelainen etnisyys ja pohjoinen paikallisyhteisö - Saamelaisten etninen mobilisaatio ja paikallisperustainen vastaliike. Acta Electronica Universitatis Lapponiensis 42. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/66747/Erkki_P%C3%A4kk%C3%A4kk%C3%B6nen_v%C3%A4it%C3%B6skirja.pdf?sequence=1.

Simon, H.A. (1971) Designing organizations for an information-rich world. In: M. Greenberger (Ed.) Computers, communications, and the public interest. Baltimore, MD: The John Hopkins Press.